

მთის ტურიზმის მდგრადი განვითარება: წამყვანი ქვეყნები და საგანმანათლებლო პროგრამები

ეკატერინე შილაკაძე

აკადემიური დოქტორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი ბიზნეს ტექნოლოგიების
ფაკულტეტი

რეზიუმე

მოცემული სტატიის მიზანია გააანალიზოს ის ქვეყნები, სადაც მთის მდგრადმა ტურიზმმა მაღალი განვითარების დონეს მიაღწია, ასევე განიხილოს ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის საგანმანათლებლო პროგრამები, რომლებიც ამზადებენ სპეციალისტებს მსგავსი რეგიონების პოპულარიზაციისა და ტურისტების მიზიდვისათვის. ჩვენ გამოვყოფთ შვეიცარიას, ავსტრიას და ნორვეგიას როგორც ლიდერ ქვეყნებს და განვიხილავთ ძირითად დისციპლინებს, რომლებიც აუცილებელია ამ სფეროში წარმატებისთვის.

1. შესავალი

მდგრადი ტურიზმი წარმოადგენს მდგრადი ტურისტული ინდუსტრიის განვითარებისადმი, რომელიც ისწრაფვის მინიმუმამდე შეამციროს გარემოზე უარყოფითი ზეგავლენა, დაეხმაროს ადგილობრივ თემებს და უზრუნველყოს რეგიონებისთვის ეკონომიკური სარგებელი გრძელვადიან პერსპექტივაში. მთის მდგრადი ტურიზმი, როგორც მისი ქვეკატეგორია, ფოკუსირდება მთიანი ტერიტორიების უნიკალურ ეკოსისტემებზე, სადაც ბუნებრივი რესურსები განსაკუთრებით მოწვევლიან, ხოლო ადგილობრივი მოსახლეობის ეკონომიკური დამოკიდებულება ტურიზმზე მაღალი.

2. მდგრადი მთის ტურიზმის კონცეფცია

რა არის მდგრადი მთის ტურიზმი: ეკოლოგიის, ეკონომიკისა და სოციალური სივრცის ბალანსი

ეს ბალანსი მიიღწევა სამი ძირითადი ასპექტის ეკოლოგიის, ეკონომიკისა და სოციალური ფაქტორის საშუალებით. ეკოლოგიური კომპონენტი გულისხმობს ბუნებრივი რესურსების,

ფლორისა და ფაუნის დაცვას, ასევე ნახშირბადის კვალის შემცირებას, მაგალითად, განახლებადი ენერგიის წყაროების გამოყენებით მთის სასტუმროებში და ნარჩენების მინიმიზაციით.

ეკონომიკური ასპექტი მოიცავს ადგილობრივი მოსახლეობისთვის სამუშაო ადგილების შექმნას და ინფრასტრუქტურის განვითარებას ისე, რომ ზიანი არ მიაღგეს ბუნებას.

სოციალური კომპონენტი კი ნიშნავს პატივისცემას მთიანი თემების ტრადიციებისა და კულტურის მიმართ, მათი ჩართულობას ტურისტულ საქმიანობაში და სოციალური უთანასწორობის თავიდან აცილებას.

მაგალითად შეგვიძლია მივიჩნიოთ ინიციატივა "Green Key" ალპებში, სადაც სასტუმროები და ტუროპერატორები იღებენ ვალდებულებას დაიცვან მკაცრი ეკოლოგიური სტანდარტები, ამავდროულად სთავაზობენ ტურისტებს უნიკალურ გამოცდილებას ადგილობრივ კულტურასთან კავშირში. მაგალითად, გასტრონომიულ ტურებს, სადაც გამოიყენება ადგილობრივი ფერმების ორგანული პროდუქტები.

გამოწვევები და შესაძლებლობები მთიან რეგიონებში

მთიანი რეგიონები მრავალი გამოწვევის წინაშე დგანან მდგრადი ტურიზმის კონტექსტში.

პირველ რიგში, ეს არის ეკოსისტემების მოწყვლადობა: კლიმატის ცვლილება იწვევს მყინვარების დნობას, ბიომრავალფეროვნების შემცირებას და სტიქიური მოვლენების თოვლის ზვავების ან მეწყერების რისკების ზრდას.

მეორე, სეზონურობა: ზამთარში ტურისტების მოზღვავენ მოსდევს ჩადირვა შუალედურ სეზონებში, რაც ართულებს მოსახლეობისთვის შემოსავლების სტაბილურ დაგეგმვას.

მესამე, მასობრივი მშენებლობა და ბუნებრივი რესურსების გადაჭარბებული ექსპლუატაცია (მაგალითად, ტყეების გაჩეხვა სათხილამურო ტრასების გასავლებლად) საფრთხეს უქმნის ბუნებრივ გარემოს.

თუმცა ეს გამოწვევები ერთდროულად ქმნის შესაძლებლობებსაც.

მთიან რეგიონებს შეუძლიათ გახდნენ მწვანე ტექნოლოგიების ლიდერები: მზის პანელები, ქარის ტურბინები და ნარჩენების გადამუშავების სისტემები უკვე ფართოდ გამოიყენება ისეთ ქვეყნებში, როგორიცაა შვეიცარია და ნორვეგია.

გარდა ამისა, მდგრადი ტურიზმი ხელს უწყობს ეკონომიკის დივერსიფიკაციას: ზამთრის სპორტებზე (სათხილამურო სპორტი, სნოუბორდი) ფოკუსირების ნაცვლად, ვითარდება აქტივობები, როგორიცაა ეკოტრეკინგი, ველური ბუნების დაკვირვება და ჯანმრთელობის ტურიზმი.

მნიშვნელოვანი ასპექტია ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართვა გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში: სერტიფიცირების პროგრამები და გრანტები მცირე ბიზნესებისთვის (მაგალითად, ავსტრიაში) ეხმარება ფერმერებსა და ხელოსნებს ტურისტულ ინდუსტრიაში ინტეგრაციაში, მათი იდენტობის შენარჩუნებით.

მდგრადი მთის ტურიზმი აერთიანებს სამ ძირითად ელემენტს:

- ეკოლოგიური მდგრადობა (მთიანი ეკოსისტემების დაცვა),
- სოციალური სამართლიანობა (ადგილობრივი თემების მხარდაჭერა) და
- ეკონომიკური ეფექტურობა (ტურიზმიდან მიღებული სტაბილური შემოსავალი).

მთიანი რეგიონები, როგორცაა ალპები ან სკანდინავიის მთები, აწყდებიან გამოწვევებს, ნიადაგის ეროზია, კლიმატის ცვლილება, სეზონურობა — თუმცა სწორედ ამავე რეგიონებში არსებობს უნიკალური შესაძლებლობები: სათხილამურო კურორტებიდან ეკოტურილამდე და კულტურულ მემკვიდრეობამდე.

მდგრადი მთის ტურიზმის წარმატება დამოკიდებულია **გონივრულ მენეჯმენტზე**, სადაც **განათლება** თამაშობს **გადამწყვეტ როლს**.

სპეციალისტების გარეშე, რომლებსაც ესმით განვითარების და შენარჩუნების ბალანსი, მთიანი ტერიტორიები რისკავენ გადაიქცნენ **გადაჭარბებული ტურიზმის (overtourism)** მსხვერპლად ან, პირიქით, დარჩნენ დაუფასებლად.

3. ქვეყნები, სადაც მთის მდგრადი ტურიზმი მაღალ დონეზეა განვითარებული

შვეიცარია: ლიდერი მთის მდგრად ტურიზმში

შვეიცარია წარმოადგენს მთის მდგრადი ტურიზმის ეტალონს, განსაკუთრებით თავისი ალპების წყალობით. ქვეყანა აერთიანებს განვითარებულ ინფრასტრუქტურას (მაგალითად, ცერმატის და დავოსის სათხილამურო კურორტები) მკაცრ ეკოლოგიურ სტანდარტებთან.

აქ აქტიურად ინერგება განახლებადი ენერგიის წყაროები (მაგალითად, მზის პანელები საბაგიროებზე), ხოლო ადგილობრივი თემები ჩართულნი არიან ტურიზმის მართვაში.

ტურისტებს იზიდავთ არა მხოლოდ სპორტული აქტივობები, არამედ ეკოლოგიური მარშრუტებიც, როგორცაა გრაუბიუნდენის ეროვნული პარკის ბილიკები.

ავსტრია: ინოვაციები და ტრადიციები ალპებში

ავსტრია, თავისი ალპური სოფლებითა და კურორტებით (მაგალითად, ინსბრუკი), მნიშვნელოვან აქცენტს აკეთებს ინოვაციებზე.

ქვეყანა აქტიურად უწყობს ხელს „მწვანე“ სასტუმროების განვითარებასა და ნარჩენების გადამუშავების პროგრამების დანერგვას.

მთის ტურიზმი აქ მდგრადია სეზონური დივერსიფიკაციის წყალობით: ზამთარში — თხილამურები, ზაფხულში, ლაშქრობა და ველოსპორტი.

ადგილობრივი მოსახლეობა ინარჩუნებს ტრადიციებს, რაც დამატებით კულტურულ ღირებულებას მატებს ტურისტულ გამოცდილებას.

ნორვეგია: ეკოლოგიური მიდგომა ფიორდებსა და მთებზე

ნორვეგია გამოირჩევა მდგრადობისადმი თავისი მიდგომით როგორც მთიან, ისე სანაპირო რეგიონებში.

რეგიონები, როგორცაა ტრომსე და ლოფოტენის კუნძულები, სთავაზობენ ტურისტებს ლაშქრობას, კაიაკინგს და ჩრდილოეთის ციალის დაკვირვებას.

ქვეყნის ეკოლოგიური პოლიტიკა ერთჯერადი პლასტმასის აკრძალვა და ელექტროტრანსპორტის მხარდაჭერა ნორვეგიას მასში მიბაძვის მოდელად აქცევს.

4. განათლება მდგრადი მთის ტურიზმისთვის

რატომ სჭირდება ამ სფეროს პროფესიონალები შესაბამისი განათლებით

მთის მდგრადი ტურიზმის განვითარებისთვის აუცილებელია სპეციალისტები, რომლებსაც შეუძლიათ ტურისტული დესტინაციების მართვა, მათი პოპულარიზაცია საერთაშორისო ბაზარზე და ეკოლოგიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა.

ბაკალავრიატი იძლევა საბაზისო ცოდნას, ხოლო მაგისტრატურა — გაღრმავებულ უნარებს და სპეციალიზაციას.

შვეიცარიის, ავსტრიისა და ნორვეგიის უნივერსიტეტებში არსებული პროგრამები ორიენტირებულია ცოდნის პრაქტიკულ გამოყენებაზე, რაც გადამწყვეტი ფაქტორია წარმატებისთვის.

მდგრადი მთის ტურიზმის განვითარება მოითხოვს სპეციალისტებს, რომლებიც არამხოლოდ იცნობენ ტურიზმის საფუძვლებს, არამედ ითვალისწინებენ ეკოლოგიურ, სოციალურ და ეკონომიკურ ასპექტებს მთიან რეგიონებში საქმიანობისას.

პროფესიული განათლება აუცილებელია კომპლექსური მიდგომის ჩამოსაყალიბებლად ტურისტული დესტინაციების მართვაში დაწყებული ისეთი მარშრუტების დაგეგმვით, რომლებიც მინიმალურად აზიანებენ ბუნებას, დასრულებული მარკეტინგული სტრატეგიებით, რომლებიც მიზნად ისახავენ პასუხისმგებლიანი მოგზაურების მოზიდვას.

ასეთი სპეციალისტები მზად არიან შეიმუშავონ ეკოსისტემების აღდგენის პროგრამები, ითანამშრომლონ ადგილობრივ თემებთან ავთენტური ტურისტული პროდუქტების შესაქმნელად და დანერგონ ინოვაციები, როგორცაა ციფრული პლატფორმები, რომლებიც აკვირდებიან ტურისტების ეკოლოგიურ ნაკვალევს.

პროფესიონალების გარეშე მთიან რეგიონებს შეიძლება დაემუქროს ტურიზმის უკონტროლო განვითარება, რაც გამოიწვევს ბუნებრივი გარემოს დეგრადაციას და ადგილობრივი მოსახლეობის გადინებას.

წარმატებული ცოდნის გამოყენების ერთ-ერთი მაგალითია შვეიცარიის უნივერსიტეტების კურსდამთავრებულთა მუშაობა, რომლებმაც შექმნეს „Swiss Sustainable Tourism“ სერტიფიკაციის სისტემა — მისი მიზანია მთის სასტუმროებში ენერგომოხმარების შემცირება და ეკოლოგიურად სუფთა ტრანსპორტის (მაგალითად, ელექტრობუსების) პოპულარიზაცია.

ზოგადი კომპეტენციები ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის დონეზე

ბაკალავრიატზე სტუდენტებმა უნდა შეიძინონ საბაზისო უნარები ტურიზმის, ეკოლოგიისა და მენეჯმენტის სფეროში.

ეს მოიცავს:

- მდგრადი განვითარების საფუძვლების გაგებას,
- მთიანი რეგიონების გეოგრაფიისა და ეკოსისტემების შესახებ ცოდნას,
- პროექტების მართვის და მონაცემთა ანალიზის უნარებს.

მაგალითად, სტუდენტებმა უნდა იცოდნენ, როგორ ჩაატარონ SWOT-ანალიზი რეგიონის ტურისტული პოტენციალის შესაფასებლად ან როგორ შეიმუშაონ მარტივი პროგრამები მარშრუტებზე ნარჩენების მინიმიზაციისთვის.

მნიშვნელოვანია ინტერდისციპლინარული მიდგომაც: სტუდენტებმა უნდა იცოდნენ, როგორ მოქმედებს ტურიზმი კლიმატზე, ეკონომიკასა და სოციალური სტრუქტურაზე.

მაგისტრატურის დონეზე კომპეტენციები ღრმავდება: აქ ძირითადი აქცენტი კეთდება სტრატეგიულ დაგეგმვაზე, ცვლილებების მართვაზე და მდგრადი ტურიზმის მარკეტინგზე.

სტუდენტები სწავლობენ:

- როგორ შეიმუშაონ გრძელვადიანი განვითარების გეგმები,
- როგორ დანერგონ მწვანე ტექნოლოგიები ტურისტულ ინფრასტრუქტურაში,
- როგორ ითანამშრომლონ საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, მაგალითად, UNWTO-სთან (მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაცია).

გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია მუშაობის უნარები დიდი მონაცემებით (big data), ტურისტული ნაკადების ანალიზისთვის და მათი გარემოზე ზემოქმედების პროგნოზირებისთვის.

მაგალითად, **GIS-ტექნოლოგიების (გეოინფორმაციული სისტემების)** გამოყენება საშუალებას იძლევა დაიგეგმოს ისეთი მარშრუტები, რომლებიც მინიმალურად აჩენს ნიადაგის ეროზიას მთიან რაიონებში.

5. ბაკალავრიატის საგნები სპეციალისტების მოსამზადებლად

ბაკალავრიატის დონეზე სტუდენტები იღებენ ფუნდამენტურ ცოდნას. ქვემოთ ჩამოთვლილია ძირითადი დისციპლინები:

- **ტურიზმისა და სტუმართმოყვარეობის შესავალი** — ინდუსტრიის საფუძვლები, ტურიზმის სახეები, მათ შორის მთის ტურიზმი;
- **ეკოლოგია და მდგრადი განვითარება** — ეკოსისტემების შესწავლა და ტურიზმის გავლენა ბუნებრივ გარემოზე;
- **ტურიზმის მენეჯმენტი** — რესურსების მართვა, ტურისტული მარშრუტების დაგეგმვა და ოპტიმიზაცია;
- **ტურიზმის მარკეტინგი** — აუდიტორიის მოზიდვა, ტურისტული დესტინაციების ბრენდინგი და პოპულარიზაცია;
- **ტურიზმის გეოგრაფია** — მთიანი რეგიონების ანალიზი, მათი ბუნებრივი და კულტურული თავისებურებები;
- **ტურიზმის ეკონომიკა** — ტურისტული პროექტების ფინანსური მდგრადობა და ეკონომიკური ეფექტიანობა.

მაგალითი:

ლუცერნის უნივერსიტეტი (შვეიცარია) სთავაზობს პროგრამას „ბაკალავრი ტურიზმსა და მობილობაში“, სადაც სტუდენტები სწავლობენ ალპების ეკოლოგიას და კურორტების მართვის საფუძვლებს.

6. მაგისტრატურის საგნები მდგრადი ტურიზმის განვითარებისათვის სპეციალიზაცია მთის ტურიზმზე

მაგისტრატურის დონეზე პროგრამები უნდა შეიცავდეს ვიწრო სპეციალიზაციას მთის ტურიზმზე, რათა მომზადდნენ ექსპერტები, რომელთაც შეუძლიათ გაუმკლავდნენ ამ რეგიონების უნიკალურ გამოწვევებს. მაგალითად, საგნები შეიძლება მოიცავდეს:

- **რისკების მართვა მთიან რეგიონებში** — სტიქიური უბედურებების (როგორიცაა ზვავი ან წყალმოვარდნა) პრევენციისა და რეაგირების მეთოდების შესწავლა, ასევე ეკოლოგიური რისკების შეფასება ახალი მარშრუტების დაგეგმვისას;

- **მდგრადი ტურიზმის ეკონომიკა** — ფინანსური მოდელების ანალიზი, რომლებიც ბალანსირებენ მოგებასა და ეკოლოგიურ მდგრადობას შორის. სტუდენტები სწავლობენ „მწვანე“ პროექტებში ინვესტიციების მოზიდვას.
- **მდგრადი მთიანი დესტინაციების მარკეტინგი** — სტრატეგიების შემუშავება ტურისტების მოსაზიდად, რომლებიც აფასებენ ეკოლოგიურ მიდგომებს. მოიცავს რეგიონის „მწვანე“ ბრენდინგს და ციფრული პლატფორმების გამოყენებას სეზონურობის გასაფართოებლად (მაგალითად, ზაფხულის ეკოტრეილები ან ზამთრის ეკოფესტივალები);
- **სოციოკულტურული მენეჯმენტი ტურიზმში** — ადგილობრივი თემების ინტეგრაციის გზების შესწავლა ტურიზმში ისე, რომ არ დაზიანდეს მათი ტრადიციები. სტუდენტები ქმნიან კულტურული გაცვლის პროგრამებს, როგორიცაა ტრადიციული ხელობის მასტერ-კლასები ან გასტრონომიული ტურები, რაც აძლიერებს ადგილობრივ ეკონომიკას.

მაგალითი:

ინსბრუკის უნივერსიტეტის (ავსტრია) მაგისტრატურის პროგრამის ფარგლებში სტუდენტები პრაქტიკას გადიან ალპურ სოფლებში, სადაც ამუშავებენ ტურისტების ეკოლოგიური ნაკვალევის შემცირებისა და რეგიონის კულტურული მახასიათებლების გაძლიერების პროექტებს.

მაგისტრატურის ძირითადი დისციპლინები:

- **დესტინაციების მდგრადი მართვა** — მთიანი რეგიონების დაცვის სტრატეგიები;
- **ეკოლოგიური მენეჯმენტი** — ტურიზმში „მწვანე“ ტექნოლოგიების ინტეგრაცია;
- **ტურიზმის საერთაშორისო მარკეტინგი** — მთიანი მიმართულებების პოპულარიზაცია გლობალურად;
- **კულტურული მემკვიდრეობა და ტურიზმი** — ადგილობრივი ტრადიციების ჩართვა ტურისტულ შეთავაზებაში;
- **ტურიზმის მონაცემთა ანალიზი** — Big Data-ის გამოყენება მოთხოვნის პროგნოზირებისთვის;
- **მდგრადი განვითარების პოლიტიკა** — თანამშრომლობა სახელმწიფო სტრუქტურებთან და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან.

მაგალითი:

ვენის უნივერსიტეტი (ავსტრია) სთავაზობს პროგრამას „მდგრადი განვითარება და ტურიზმი“, სადაც ყურადღება გამახვილებულია ალპების მთიან რეგიონებზე და ინოვაციურ მიდგომებზე.

7. ცოდნის პრაქტიკული გამოყენება

როგორ უწყობს ხელს განათლება ტურისტების მოზიდვას

განათლება მნიშვნელოვან როლს თამაშობს მდგრადი და მიმზიდველი მთიანი ტურისტული დესტინაციების შექმნაში. ბაკალავრისა და მაგისტრატურის კურსდამთავრებულებს, რომლებსაც სპეციალიზებული ცოდნა აქვთ, შეუძლიათ შეიმუშაონ მარშრუტები და პროგრამები, რომლებიც ერთდროულად მინიმუმამდე ამცირებს ბუნებაზე ზემოქმედებას და ტურისტებს სთავაზობს უნიკალურ გამოცდილებას.

მაგალითი შვეიცარიიდან:

მდგრადი ტურიზმის სპეციალისტებმა შექმნეს ეკოტრეილების ქსელი საინფორმაციო ბანერებით, რომლებიც მოგვითხრობენ ადგილობრივი ფლორისა და ფაუნის შესახებ, რაც იზიდავს ეკოსაზოგადოებრივად ცნობიერ მოგზაურებს.

განათლება ასევე ხელს უწყობს ინოვაციების დანერგვას:

ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგალითად, აპლიკაციები ტურისტების ეკოლოგიური ნაკვალევის მონიტორინგისთვის ან ვირტუალური ტურები მათთვის, ვინც ვერ ახერხებს ფიზიკურად მთებში მოგზაურობას) აუდიტორიის გაფართოებას უწყობს ხელს.

გარდა ამისა, სპეციალისტებს შეუძლიათ თავად ტურისტებისთვის შეიმუშაონ საგანმანათლებლო პროგრამები, რომლებიც ასწავლის, როგორ უნდა იქცნენ გონივრულად მთებში (მაგალითად, ნარჩენების სწორად გადაყრა ან უსაფრთხოების წესების დაცვა მარშრუტზე).

მაგალითი ნორვეგიიდან:

ოსლოს უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულებმა, მდგრად ტურიზმში სპეციალიზებულებმა, შექმნეს პროექტი **"Visit Norway Green"**, რომელიც ტურისტებს სთავაზობს მარშრუტებს მინიმალური ნახშირბადოვანი ნაკვალევით, ელექტროველოსიპედების გაქირავებითა და ეკოკოტეჯებში განთავსებით. მსგავსი ინიციატივები არა მხოლოდ იზიდავს ტურისტებს, არამედ უწყობს ხელს ფიორდებისა და მთიანი ბუნების შენარჩუნებას.

განათლების გავლენა ტურისტულ მიმზიდველობაზე:

- შვეიცარიაში, კურსდამთავრებულები ქმნიან ეკოლოგიურ მარშრუტებს,
- ავსტრიაში, ავითარებენ ველოტურიზმს სოციალური მედიის მეშვეობით,
- ნორვეგიაში, ქმნიან პროგრამებს ბუნების დაკვირვებისთვის.

კეისის მაგალითი:

პროექტი **"Visit Norway"** იყენებს მაგისტრების მიერ შეგროვებულ მონაცემებს მიზნობრივი რეკლამისთვის, რის შედეგადაც 2024 წელს ტურისტთა ნაკადი გაიზარდა **15%-ით**.

8. დასკვნა

მთიანი მდგრადი ტურიზმის განვითარება წარმოადგენს რთულ, მაგრამ პერსპექტიულ პროცესს, რომელიც მოითხოვს ეკოლოგიის, ეკონომიკისა და სოციალური ასპექტების ჰარმონიულ გაერთიანებას.

შვეიცარიის, ავსტრიისა და ნორვეგიის მაგალითზე აშკარად ჩანს, რომ წარმატება მიღწევადია მწვანე ტექნოლოგიების დანერგვის, ადგილობრივი თემების ჩართულობის და მკაცრი რეგულაციების მეშვეობით. ეს ქვეყნები გვაჩვენებენ, თუ როგორ შეიძლება ტრადიციებისა და ინოვაციების თანაარსებობა შექმნას მიმზიდველი და ეკოლოგიურად უსაფრთხო ტურისტული დესტინაციები.

განათლება არანაკლებ მნიშვნელოვან როლს თამაშობს:

ბაკალავრისა და მაგისტრატურის დონეზე სპეციალისტების მომზადება უზრუნველყოფს პროფესიონალთა ნაკადს, რომლებსაც შეუძლიათ შეიმუშაონ და განახორციელონ მდგრადი ტურიზმის პროექტები. ბაზისური მენეჯმენტის უნარებიდან დაწყებული, რისკების მართვისა და საერთაშორისო მარკეტინგის სიღრმისეულ ცოდნამდე, განათლება ქმნის მყარ საფუძველს მთიანი რეგიონების გრძელვადიანი განვითარებისათვის.

მომავლის პერსპექტივა დაკავშირებულია გლობალურ თანამშრომლობასთან:

- საერთაშორისო გამოცდილების გაცვლის პროგრამები
 - გრანტები "მწვანე" ინიციატივებისთვის
 - ციფრული პლატფორმები ეკოლოგიური ზემოქმედების მონიტორინგისთვის
- ეს ყველაფერი გახდება მდგრადი ტურიზმის ძირითადი ინსტრუმენტები.

რეკომენდაციები:

- გააძლიეროს სახელმწიფომ განათლების მხარდაჭერა ტურიზმის სფეროში
- წაახალისოს კერძო სექტორი ინვესტირებისთვის მდგრად პროექტებში

მხოლოდ ერთობლივი ძალისხმევით შევძლებთ, რომ მთიანი რეგიონები დარჩეს არა მხოლოდ ტურისტულ მარგალიტებად, არამედ ცოცხალ ეკოსისტემებად მომავალი თაობებისთვის.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- **UNWTO (2023).** *Tourism and the Sustainable Development Goals – Journey to 2030.* URL: <https://www.unwto.org/tourism-and-the-sdgs>
- **Hochschule Luzern – Institut für Tourismus und Mobilität.** *Masterstudium: Nachhaltiger Tourismus* (2024). URL: <https://www.hslu.ch/de-ch/wirtschaft/studium/master/nachhaltiger-tourismus/>
- **University of Oslo – Department of Sociology and Human Geography.** *Sustainable Tourism Development (Course Description, 2024).* URL: <https://www.uio.no/studier/emner/sv/iss/GEOG4310/>
- **Austrian Tourism Strategy 2030 – Federal Ministry for Labour and Economy, Austria (2023).** *Sustainable Tourism in Austria: Strategy and Implementation.* URL: <https://www.bmaw.gv.at>

Sustainable Development of Mountain Tourism: Leading Countries and Educational Programs

Ekaterine Shilakadze

Academic Doctor, Georgian Technical University, Faculty of Business Technologies.

Abstract

This article aims to analyze countries where mountain sustainable tourism has achieved a high level of development, as well as to review undergraduate and graduate educational programs that prepare specialists for promoting such regions and attracting tourists. Switzerland, Austria, and Norway are highlighted as leading countries in this field. The article also discusses the key disciplines necessary for success in this area.